

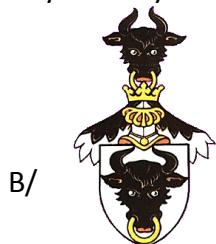

ZKOUŠKA RYTÍŘE

Středověk byl dobou drsnou a stát se rytířem nebylo jednoduché. Po vás ale nebudu chtít, abyste zvládli základy šermu mečem a jízdy na koni, naučili se překonávat nepřízeň počasí i zranění ze šarvátek, a ještě někomu sloužili a „byli k ruce“ ve dne v noci. Místo toho si vás prověřím malým testem, který ukáže, jak se vyznáte ve středověku. I v něm můžete prokázat důležité znalosti, a tak dosáhnout předpokladu stát se rytířem. Zkuste to! V závěru najdete i doplnění k odpovědím.

1. České označení rytíř má svůj původ v německém Ritter a v podstatě vyjadřuje hlavní znak rytíře. Tím je: A/ meč B/ kůň C/ erb
2. Schopný bojovník se stal rytířem při obřadu zvaném pasování. Při něm obdržel: A/ přilbu, štít, ostruhy a pás s mečem B/ pás s mečem, koně a ostruhy C/ erb, pás s mečem a koně
3. Rytíř by se měl vyznat i v erbech české a moravské šlechty, což se hodí hlavně v boji. Na obrázku jsou erbovní štíty známých českých rodů. Který z nich patří I. Rožmberkům, II. Pernštejnům?

C/

4. A co zbraně? Dokážeš mezi zobrazenými dřevcovými zbraněmi najít sudlici? Vyber!

A/

B/

C/

5. K rytířským zábavám, a ne zrovna bezpečným, patřily turnaje. Rytíři se při nich rozjížděli proti sobě a snažili se soupeře vyhodit dřevcem ze sedla. Dřevce měli při souboji: A/ zaklesnutý ve výřezu štítu B/ položený na horní hraně štítu C/ opřený o bok štítu a položený na předloktí levé ruky
6. Nepostradatelnou zbraní rytíře byl meč. Musel být pevný, ostrý, dobře „padnout do ruky“. Každý meč tvoří několik částí. Která z nich je označována jako jilec?

A/

B/

C/

7. Znalost krajiny a také hradů krále, přátel i nepřátel se vždycky hodí. Poznáš, na kterém obrázku je královský hrad Bezděz?

A/

B/

C/

8. Víte, kdo byl označován jako „mistr ostrého meče“? A/ výrobce mečů = mečíř B/ nejlepší šermíř v království C/ kat
9. Představte si, že máte předat důležitý královský list správci a zástupci majitele hradu. Tomu se ale říkalo trochu jinak. Budete hledat: A/ purkmistra B/ purkrabího C/ hofmistra
10. Nepostradatelným materiálem středověku byl pergamen, na který se zaznamenávaly všechny důležité zprávy, výsady, úřední záznamy, kronikářské zápisy... Víte, z čeho se vyráběl? A/ z papyru B/ z kostní hmoty C/ z kůže

11. Co označoval výraz přední plech? A/ velký štít chránící rytíře při pěším souboji B/ část plechové zbroje chránící hrud' C/ jiné označení pro sklopné hledí rytířské přilbice
12. Důležitou osobou mezi sloužícími rytíře byl štolba, který se staral: A/ o pánovy zbraně B/ o jeho písemnosti C/ o pánovy koně
13. Hlavní a nejdůležitější složkou středověkého vojska byla po dlouhou dobu těžká rytířská jízda. Velmi obávanou v rámci Evropy byla ta, s kterou vítězil český král Přemysl Otakar II. Pod jakým názvem je tato část vojska známá? A/ těžká vozba B/ železný klín C/ železní páni
14. Slovo rytíř později získalo nový význam. Byl tak označován: A/ příslušník nižší šlechty B/ bohatý měšťan s erbem C/ bohatý kupec vlastníci malou skupinu zbrojnošů k ochraně převozu svého zboží
15. Dokázali byste objasnit proloženě napsané výrazy z krátkého úryvku o dobývání hradu? Čtete!
„S hřmotem spadl **hřeben** a **zvoditý most** zapadl do výžlabku brány. Část nepřátel se už krčila za **palisádou**. Vzduchem začaly létat šipy a **šipky**...“

Řešení:

1 B, 2 A, 3 – I D, II B, 4 C, 5 A, 6 C, 7 B, 8 C, 9 B, 10 C, 11 B, 12 C, 13 C, 14 A, 15 hřeben – padací mříž, zvoditý most – padací most, palisáda – pevný plot ze silných kůlů zatlučených těsně vedle sebe a nahoře přitesaných do špice (v tomto případě umístěný na navršeném valu před hradním příkopem), šipky – střely do kuše

Protože některé otázky měly několik částí, mohli jste získat celkem 19 bodů za správné odpovědi. Pokud se vám podařilo správně odpovědět alespoň na 13 z nich, vítám vás mezi rytíři Českého království. Máte-li „kladných bodů“ méně, musíte se ještě leccemu přiučit a zatím zůstáváte mezi panoši.

Pár doplňujících informací a zajímavostí:

1. Pro rytíře bylo zásadní **vlastnictví koně**. Bylo vyjádřením jeho vyjímečnosti a zařazení v čele vojska. Od něj také odvozoval své jméno. Německé Ritter znamenalo **jezdec**. Možná znáte počestěné „**rajták**“ používané ve sportovním jezdeckví.
2. výraz **pasovat** vycházel právě z **pásu = opasku s mečem**, který nový rytíř obdržel při obřadu. V našich zemích pasoval na rytíře výhradně král.
3. **Páni z Rožmberka (D) a Pernštejna (B)** patřili k nejvýznamnějším rodům v zemi. Prvně jmenovaní měli své rozsáhlé panství, jak asi víte, na jihu Čech. Páni se znakem zubří hlavy, ač původem moravští, mají vztah i k našemu východočeskému regionu. Patřily jim Pardubice a v našem kraji dali kouzelný renesanční ráz jedné z perel mezi historickými městy, **Novému Městu nad Metují**. I všechny další erby z našeho testu patří významným českým a moravským rodům – zlatá hvězda **Šternberkům** (stern – německy hvězda), labuť Švamberkům (schwan něm. labuť). Zlatá růže v modrém poli patří pánům z Hradce, příbuzným Rožmberků. Erb s půlkou koně jistě znáte z perníků. Ano patří pánům z Pardubic.
6. **Jilec je částí meče sloužící k jeho držení v ruce (C)**. Tvoří ho **záštita (příčka)**, chránící ruku, **rukojeť** a **hlavice**, která ji zakončuje. B/ je ostrá část meče zvaná čepel. Skládá se z oboustranného ostří a hrotu (špice) meče (C)
10. **Pergamen se vyráběl z kůže** – kozí, ovčí, oslí, vepřové i dobytčí. Byl velmi drahý, proto si knihy mohli dovolit jen bohatí lidé, univerzity a církve. Příčinou vysoké ceny byla i skutečnost, že se knihy až do vynálezu knihtisku psaly a opisovaly ručně. Proti zcizení byly často na policích a stolech připevněny řetězy.

